

Bohyně strážkyně mostu

Onoho času žil jeden zestárlý princ, vůči němuž již dávno nikdo nechoval úctu. Po přeslici pocházel z velice vznešeného rodu a zdálo se, že ho čeká mimořádný osud, ale přišla jiná doba, on byl zneuznán a pokořen a klesl tak hluboko, že všichni, kdo se k němu z toho či onoho důvodu měli a podporovali ho, přestali usilovat o moc. Tak zůstal zcela sám, ve veřejném i osobním životě. Jeho žena byla dcerou někdejšího ministra a tyto změny ji hluboce zasáhly. Všechny nové okolnosti byly pro ni velice bolestné a byly tak vzdálené všemu, co jí rodiče slibovali a přáli, ale upřímná a bezvýhradná láska, kterou chovala k svému muži, byla jí v tomto žalu útěchou. Byli oddáni jeden druhému více než kterýkoli jiný pár.

Léta se trápili tím, že nemají děti, a Její Výsost nesmírně toužila po roztomilém děcku, které by jejich dosavadní život osvobodilo od samoty a nudy, a hle, stal se zázrak a narodila se jim rozkošná dceruška. Milovali ji a zhlíželi se jen v ní, a záhy se ukázalo, že paní čeká další ratolest. Přáli si, aby to byl raději chlapec, ale bylo to opět děvče. Porod proběhl úspěšně, ale matka se po něm velmi vážně rozstonala a zemřela. Princ byl zoufalý.

Život mi přináší samé útrapy, uvažoval. Zvažoval vždy možnost, že by se stal mnichem, pokud by ovšem nebyl svou nejdražší nad pomyšlení miloval: Její krása a laskavost mne držely na tomto světě. Co si ale počnu, když jsem tu teď zůstal sám? A jak se budu starat sám o malé dcerky, když se nemohu snížit ke způsobům kdejakého smrtelníka z obyčejného rodu? Nejraději by byl se vším skoncoval, ale co by si bez něho dcerky počaly?

Zatímco se takto trápil a váhal, obě dcerky dozrály v rozkošné dívky, které mu přinášely útěchu.

Služebné, jež sloužily mladší dceři, si šeptaly: Pomyslete jen, jaké neštěstí svým příchodem na svět způsobila, a věnovaly jí jen značně omezenou pozornost. Ale její matce i v poslední hodině, kdy už skoro nevěděla, co se kolem ní děje, ležel osud této mladší dcery stále na srdci a znovu a znovu prince naléhavě prosila: „Nezapomeňte nikdy na má slova a buďte na ni hodný.“

To, že paní tolik litovala, že jim z minulých životů nebylo dopřáno být dlouho spolu, pomyšlení na to, že tato ztráta byla nepochybně předurčena osudem, i to, že paní o nově narozené dcerce mluvila do poslední chvíle tak laskavě, zažehlo v princově srdci k děvčeti vřelou lásku. Dívka byla opravdu neuvěřitelně, až podezřele nadpozemsky krásná.

Starší sestra byla tiché povahy a vybraných způsobů i vzhledu, a mladší zase tak nesmírně půvabná. Princ si proto obou děvčat velice cenil, i když prvá mu působila větší starost. Pravda, nemohl pro ně mnoho udělat a jeho sídlo zelo každým rokem více a více samotou.

Jak léta mýjela, služebnictvo propadalo stále větší beznaději a všichni se jeden po druhém počali vytrácet. V nastalých zmatcích se princ nepodařilo najít pro mladší děvče spolehlivou chůvu – ta, jež byla nakonec vybrána, záhy ze služby odešla s nezodpovědností, která je vlastní ženám jejího stavu, takže Jeho Výsost princ musel pečovat o dceru sám.

Princovo sídlo bylo veliké a pohledné a jezero a pahorky v parku, i když byly v poslední době značně zanedbány, si dosud v hlavních rysech podržely svůj původní ráz. Princ celé dny tiše seděl a bezcílně pozoroval okolí. Neměl nikoho, kdo by v zahradě poklidil, neboť již dávno přišel o všechny schopné vazaly. Všude divoce bujelo husté zelené bylí a kapradiny s pomněnkovými kvítky *šinobu*, které je zakrývaly, jako by svévolně vládly nejen nad doškovou střechou jeho domu, ale i nad tokem času a varem vzpomínek v jeho srdci. Barvy a vůně listů a květů všech ročních dob ho často dokázaly plně utěšit již jen proto, že jeho paní je kdysi také mívala ráda, ale samota a beznaděj jej měly k tomu, aby jimi raději vyzdobil Buddhovu kapli a trávil tam pak četné dny i noci na modlitbách.

Rmoutilo ho, že jej tato pouta vázala k tomuto povrchnímu světu, a uvědomoval si, že pokud nemůže uskutečnit nic z toho, po čem jeho

srdce touží, nemusí se také cítit vázaný žádným z pravidel a ohledů, jež omezují jednání jiných lidí. Na světě mu už opravdu na ničem nezáleželo. V duchu byl nyní dokonalým poustevníkem, nikdy po manželčině smrti nechoval pocity obyčejnější a prázdnější.

„Ale Vaše Výsosti, proč děláte takové věci?“ ptali se ho lidé. „Když naše paní zemřela, nařikal jste víc než všichni ostatní, ale mělo to vůbec nějaký smysl? Mohl jste se přece oženit jako jiní a tento špatně spravovaný dům by se rázem změnil v příbytek oplývající požehnáním.“

Princ však zároveň pohrdl každým pokusem všech těch přčetných příbuzných a známých radit mu, jak má žít. Čas mezi modlitbami trávil po boku svých dcer, a protože ty byly nyní už velké, učil je hudbě a hrám jako *go* a hádání skrytých částí grafických znaků. Starší dcera mu připadala hlubší a přemýšlivější, mladší získávala lidská srdce svou nestrojeností, roztomilým ostychem a příjemným, skromným vystupováním, každá byla úplně jiná.

„Ale Vaše Výsosti, proč to všechno děláte?“

Jednoho krásného jarního dne tiše hleděl na vodní ptáky na jezeře, jak hlasitě štěbetají a jak do sebe vrážejí křídly, což byl výjev, jemuž jinak věnoval pozornost jen zřídka. Záviděl jim, jak jsou všichni pospolu, jak svého druhu nikdy neopustí.

Vytrvale učil dcery hudbě. Byly tak dojemně sladké a hrály tak působivě a krásně, až mu z očí vyhrkly slzy.

*„Co s námi bude?
křičí malá káčátka,
hledají matku.
Pluli jsme vždy pospolu.
Proč jste nás opustila?“*

Je to tak smutné!“ poznamenal a osušil si oči.

Princ byl velice pohledný. Po letech skromného života ve zbožném odříkání byl unavený a pohublý, ale v lehce obnošených, odškrobených šatech, které na sebe jen nedbale natáhl a které mu dcery potrhaly, uváděl svou nenucenou, samozřejmou elegancí pozorovatele v úžas.

Starší dcera přitáhla k sobě kámen na roztírání tuše a naznačila na něm psaní několika znaků, jako by se cvičila.

„Piš raději na tohle,“ řekl princ a podal jí kus papíru. „Říká se, že na roztírací kámen se nikdy nemá psát.“

Zaváhala, ale pak sebrala odvalu a začala psát:

*Samy jsme rostly,
samy opustíme hnízdo.
Toť osud kachen -
rodí se na ostrově
a žijí uprostřed vln.*

Nebyla to příliš dobrá báseň, ale za daných okolností byla nesmírně působivá.

„A teď mi něco napiš ty!“ řekl princ druhé dceři, která byla ještě dítě, a proto jí to trvalo poněkud déle.

*Pán hnízda s plácem
chránil nás svými křídly.
Ptáče by zašlo
chladem a osaměním
bez starostlivé péče.*

Samozřejmě neušlo jeho pozornosti, jak chatrně jsou jeho bystré, roztomilé dcery oděny v otrhané cáry z dávno neklepaného sukna a jak prázdné jsou nekonečné dny a týdny jejich samoty, když o ně nikdo nedbá.

Držel v ruce svazek posvátné sůtry připravené k recitaci a před zpěvem naznačil tóniny, v nichž ho nástroje dívek mají doprovázet. Starší dcera měla v ruce loutnu *biwa* a mladší citerku *só no koto*. Byly zvyklé hrát společně a jejich hra vůbec nezněla špatně.

Princ neměl nejvyšší vzdělání, protože mu rodiče, císař a druhá císařovna, zemřeli, když byl malý, a vlastně neměl nikoho, kdo by pečoval o jeho výchovu. Jak by mohl být za takových okolností řádně připraven

na život? Ač byl vysokého původu, byl prostý a bezelstný, ale zároveň přirozeně vznešený a elegantní, téměř jako žena.

Všechna majetek, který nashromáždily generace předků, zejména děd, který byl významným ministrem, postupně utratil a spotřeboval, ač se mu zdávalo, že jeho zásoby jsou bezedné. Nakonec mu zbylo jen pár kusů okázalého nábytku a nádherné vybavení komnat. Nikdo ho nikdy nepřišel navštívit, nikdo mu nenabídl nejmenší pomoc.

Nevěda, co si počít s časem, povolal k sobě nejlepší mistry z úřadu císařské hudby a pod jejich vedením dosáhl značné dovednosti v provozování této lehké a veskrze nevýznamné činnosti, k níž ho poutal vřelý zájem již od dětství.

Princ byl mladším bratrem pana Gendžiho. V době, kdy Jeho Eminence Reizei byl ještě korunným princem a dědicem trůnu, matka Jeho Eminence excísaře Suzakua, bývalá paní pavilonu Kókiden, kula nekalé plány, že prince dosadí na trůn a podpoří tím Suzakuovy stoupence, ale tím jen vyvolala zmatky a vystupňovala odpor svých nepřátel vůči princově osobě, takže se s ním přestali stýkat. Když pak moc přešla do rukou Reizeie, syna excísaře Gendžiho, milému princovi byl přístup do společnosti uzavřen.

Léta žil v odříkání jako svatý poustevník a nechoval již v srdci žádné světské naděje.

Jednoho dne jeho palác v císařském městě vyhořel. Přišlo to jako rána z jasného nebe a tato rána dovršila jeho zkázu.

V císařském městě nebylo nyní koutečku, kam by se mohl uchýlit, zbývala mu jen výstavná letní vila v Udži, a tak se přestěhoval tam. I když se zřekl světských radovánek, postaven před nutností opustit císařské město byl náhle pobouřený, zděšený a nešťastný. Vždyť nedaleko domu je onen velký jez a hukot valící se vody není jistě nejlepším prostředím k tichému životu a k rozjímání.

Jarní květy, podzimní listy a proud řeky – to byla nyní jeho jediná útěcha v onom unylém snění, k němuž se čas od času uchýloval. Ani zde, v této pustině, však neunikl bolestným, neodbytným vzpomínkám na svou choť:

*Z té, již jsem měl rád,
i z krovu nad mou hlavou
zůstal jenom dým.
Pro koho, pro co ještě
plane teď moje srdce?*

Nyní měl dojem, že dohořívá a vyhasíná i jeho vlastní srdce. Dávno nechápal, k čemu je mu žít.

Sem do Udži ho přicházelo a přijíždělo navštívit stále méně lidí, neboť bylo třeba překročit hned několik hřebenů pahorkatiny, jež se rozkládala na jih od císařského města. Jediný, na koho se tu mohl obrátit, byli neotesaní venkované a muži žijící v lesní pustině. Mlha, jež dnem i nocí zakrývá vrcholky kopců, se však nikdy nerozptýlila.

V oné pahorkatině u Udži žil tehdy mistr buddhistického učení, jehož měl svět za světce a poustevníka, byl vysoce vzdělaný a všeobecně uznávaný. Odmítal však opustit svůj úkryt a nikdy nepřijal nabídky k účasti na pobožnostech v císařském paláci. Ten si okamžitě získal srdce prince, který tu prožíval měsíce a léta tesklivé samoty. Oslnil jej hloubkou svého bádání i znalostmi sůter.

Mistr proto prince často navštěvoval a trpělivě pomáhal dopodrobna vysvětlit vše, co princ po léta studoval. Nakonec jej přesvědčil snáze než kohokoli jiného, že tento svět je podlý, špinavý a zkažený.

„Mé srdce touží sedět na trůnu z Lotosového květu a ulpět v průzračné vodě jezera v Buddhově ráji na Západě,“ poznamenal princ, „ale vídíte... Moc se bojím o osud svých dcer, které jsem ponechal jejich samotě, a zřejmě tedy nejsem dosud zralý na to, abych oděl mnišskou tuniku.“

Tento Mistr tajného učení Buddhova velmi ochotně pomáhal excísaři Reizeiovi najít správnou cestu, velmi horlivě mu vykládal obsah sůter a přemnoho dalších věcí. Když byl jednou v císařském městě a excísař s ním jako obvykle probíral obsah významných spisů, poznamenal:

„Jeho Výsost Osmý princ se vyzná ve výkladu sůter a dobře chápe hlavní zásady Vnitřního učení, jež pochází od Buddha Šákjamuniho. Jako by se k tomu účelu narodil na základě danosti pramenící z minulých životů.“

Vyzná se v tomto učení tak dobře, že působí dojmem, jako by byl skutečně svatý muž.“

„A proč tedy dosud neoděl mnišské roucho?“ táže se excisař. „Členové mé družiny mu přezdívací Svatý muž bez mnišského svěcení. Je to poněkud smutné.“

Druhý generál Kaoru byl právě v paláci také a ta slova zaslechl.

„Vím, že život je beznadějný a nestálý, ale moje rozjímání a odřikání jsou tak povrchní, že si jich ani nikdo nepovšiml. Dosud jsem vlastně jen plýtvat časem.“

Přemítal, co se asi děje v duši člověka, který dosáhl pověsti svatého muže, aniž vstoupil do mnišského stavu.

„Zdá se, že se Jeho Výsost princ velmi dlouho snažil najít příležitost ke vstupu do mnišského stavu,“ pokračoval Mistr.

„Ale jedna maličkost ho trýznila tak, že zaváhal. Naříká, že se nemůže jen tak vzdát svých milovaných dcer.“

Mistr byl mnich, ale přesto miloval hudbu.

„Má pravdu, Vaše Eminence. Když jeho dcery hrají a jejich hudbu podbarvuje z povzdálí hučení jezu, člověku se maně vybaví obrazy z Buddhova ráje.“

Taková slova chvály, pravda, poněkud vyšla z módy.

Excisař se usmál: „Kdepak se v nich vzal zájem o takovou světskou kratochvíli, když je vychoval svatý muž? A to, že je princ nedokáže opustit, jeho pověsti světce převelice škodí. Zajímalo by mne, zda by mi je svěřil, pokud budu žít trochu déle než on.“

Excisař Reizei byl považován za desátého syna starého excisaře Kiri-cuba. Jeho zájem o princovy dcery se rozhořel, když si vzpomněl, jak excisař Suzaku svěřil svou Třetí princeznu, nyní mnišku, excisaři ze Šesté ulice. Přítomnost takových dam je jistě velmi příjemná a pomůže rozptýlit bezmeznou nudu života.

Pozornost druhého generála Kaorua vyvolaly naopak zmínky o princově zálibě v tichém rozjímání. Nesmírně toužil se s princem sejit a probral tuto záležitost, než se Mistr vrátí z císařského města do Udži.

„Prosím, nenápadně ho vyhledejte a zjistěte, zda se u něho mohou učít,“ řekl druhý generál. „Jsem na to připraven.“

Excisař vyslal k princovi posla s delším listem začínajícím přibližně slovy:

„Doslechl jsem se o dojemně prostém způsobu vašeho nynějšího života...“
K němu připojil báseň:

*„Svět se mi přičí,
jen k horám vzhlíží můj duch.
Není to proto,
že za Osmerem mračen
žijete v tento čas vy?“*

Mistr umožnil poslovi, aby ihned navštívil Jeho Výsost císařského prince, který jej přijal s velkým úžasem a upřímným potěšením. Vlastně ho zde, na úpatí těchto vrchů ještě skoro nikdo nenavštívil, ani osoby nižšího postavení. Proto přijal hosta na své horské samotě s radostí a uvítal jej místními pochoutkami i milými pozornostmi, všim, co se mu v tomto odlehleém koutě podařilo obstarat.

Princ poslovi poděkoval a zarecitoval v odpověď:

*„Zmizel jsem v dáli,
mám však daleko k světcům.
Nenávidím svět
a poustevnu mít nebudu.
Jenom živořím v Udži!“*

Jeho skromnost v otázce vlastní svatosti excisaře Reizeie dojala. Prozrazovala, že v jeho srdci dosud zcela nevyhaslo roztrpčení nad vlastním osudem.

Mistr popsals nepochybně hluboké náboženské ambice druhého generála takto:

„Říkal mi, že od mládí toužil porozumět obsahu suter, ale ať již si to přeje nebo nikoli, musí prý přijmout život se vším všudy, proto se celé dny nadále věnuje mnoha veřejným i soukromým záležitostem, i když by se tak rád chtěl plně uzavřít světu...“

Řekl asi toto: „Já sám znamenám pramálo a nebylo by pro mne těžké zříci se světa, a přece jsem zanedbal učení Buddhovo a zachoval se mnohdy tak, že jsem vzbudil pohrdání ostatních.“

Avšak zprávy o vašich úspěších v boji proti hříchu a chamtivé touze jej naplnily novými nadějemi, velice by si přál se od vás něčemu přiučit. Pokorně mne žádal, abych vám vyřídil jeho vzkaz, Výsosti, a bylo jasné, že to míní velmi vážně.“

Princ odvětil: „Poznání, že náš všední svět je povrchní a špinavý, a že je tudíž namístež jím pohrdat, se obvykle dostavuje až jako důsledek osobního neštěstí dotyčného, neboť jen v tragických chvílích člověk opovrhne tímto světem a zatouží po vyšším cíli.“

Člověk opravdu neslyší často o šťastném mladém muži, jemuž nechybí nic, po čem by zatoužil, a přece se v duchu plně zabývá svým příštím životem. Myslím, že takový jako on je skutečně také předurčen k tomu, aby vykročil právě po této stezce. Mně se také zdá, jako by mi sám Buddha nařídil zříci se světa a ze srdce toužím dosíci míru a pokoje, ale nevím, zda mi ještě zbývá dost času k dosažení tohoto cíle.

Jsem si vědom, že žiji velmi neukázněně a že mi zřejmě nikdy nebude dopřáno plně porozumět všem věcem minulým ani budoucím. Ve věcech posvátného Učení mi však bude Buddha spolehlivým druhem a rádcem, před jeho tváří se nezaleknu své slabosti a svých nedostatků.“

Nějaký čas takto hovořil a pak došlo k výměně dopisů, po níž se zmíněný mladík, druhý generál Kaoru, dostavil do Udži sám. Shledal, že toho místo je smutnější, než jak si podle vyprávění představoval, a celý princův život v těchto končinách mu připomínal prostou chatrč upletenou z ostřice, která vydrží sotva půl dne. Jsou i jiné tiché visky, které mají svůj osobitý půvab, ale tady, uprostřed hukotu vody pod jezem a mocného burácení vln bylo opravdu sotva možno zapomenout na všední starosti, za nočního kvilení rozbouřeného vichru se sotva dalo pokojně usnout. Právě takové prostředí ovšem může být pobídkou k askezi. Ale jak může být vhodné pro mladé dámy toužící po společenském životě?

Nebylo nesnadné si představit, že dívky si zachovaly z běžných dívčích předností pramálo. Pouze posuvná stěna oddělovala domácí modlitebnu od toho, co považoval za jejich společný pokoj. Každý muž

nacházející zálibu v galantnostech by se k nim nepochybně rád přiblížil ve snaze zjistit, co jsou zač, vždyť kdo by chtěl o nich vědět trochu víc? Ale druhý generál si o tom myslel své, protože jakékoli dobrodružství tohoto druhu by podlomilo jeho odhodlání zříci se všeho, co jej vedlo k vyhledání císařského prince v této pahorkatině. Za daných okolností by působilo nevhodně, kdyby vystupoval nápadně galantně nebo svůdně.

Obracel se raději k princovi s dotazy týkajícími se jeho melancholie a přicházel sem pak stále častěji, neboť princ, ač byl laik, měl hluboký vnitřní smysl pro zkušenost získanou v osamělé askezi v srdci hor a zasvěceně druhého generála poučoval o skutečném, skrytém smyslu sůter, opravdu jeho očekávání nezklamal.

Na světě je přemnoho svatých poustevníků a učených mnichů, ale druhému generálovi se zdálo, že by bylo nepřiměřené tázat se nějakého vysokého a mocného hodnostáře se vznešeným titulem, dbalého nejmenších formalit a drobností, na hlubší smysl věcí a pojmů. A onen mnich, ač byl daleko pokornější Buddhův žák ověnčený zásluhami a pověstným svým úzkostlivým dodržováním Buddhových předpisů, neměl zvláštní vzdělání a statut, byl neupraveného zevnějšku a mluvil hrubou, neucesanou řečí plnou urážlivých výrazů a obrátů. Působil natolik odpudivým dojmem, že když ho druhý generál jednoho tichého večera pozval ke svému lůžku, aby si s ním pohovořil, nevěděl, co si z toho rozhovoru vybrat.

Oproti tomu princ sám působil dojmem nesmírně vznešeným a každé slovo svého výkladu vždy doprovázel srozumitelnými příklady a podobnostmi. I když tedy ještě nedosáhl skutečného Prozření, měl nebeský dar přesvědčit urozeného posluchače o smyslu svých slov. Kdykoli druhý generál prince navštívil, vždy cítil, že by u něho nejraději zůstal, a když ho břímě povinností odvedlo jinam, stýskalo se mu pak po princovi ještě mnohem víc.

Druhý generál si prince natolik vážil, že to excísaře Reizeie pohnulo k tomu, aby mu psal častěji, takže v princově osamělém sídle se záhy počali objevovat návštěvníci, o nichž léta neslyšel. Od Jeho Eminence přišel ve vhodnou chvíli slavnostně doručení dopis, a mladík, který dopis

přinesl, využil příležitosti k tomu, aby prince potěšil příjemnými a užitečnými radami.

Mezitím již dvakrát nadešel Nový rok...

Jednoho podzimního dne nastal čas pro čtvrtletní vyzvání Buddhova jména. Proud vody přelévající se přes jez právě hučel tak, že se rozjímající princ vůbec nedokázal soustředit a raději se přestěhoval do hlavní síně mistrova chrámu, kde pak strávil sedm dní na modlitbách.

Princovy dcery zatím mimořádně trpěly fádností a nudou jednotvárného života, když tu se druhý generál upamatoval, že již dlouho neviděl Jeho Výsost, a vypravil se, v převleku a nenápadně, za princem. Generál jel skoro sám ve svitu nízkého obrysu luny, jejíž trup jako by těžce visel a splýval z předjitřního nebe, na němž se pohupovala. Poustevník žil na přilehlé straně řeky, nebylo tedy nutno shánět se po člunu.

Miha před ním byla stále hustší a hustší, a zatímco si razil cestu hustým křovím, které mu zakrývalo stezku, ostré poryvy větru ho zasypávaly kapičkami ledové rosy z listů na okolních keřích, až byl dokonale promrzlý a promáčený. Ostatně, byl si tím vinen sám. Bylo mu zle, ale srdce mu bušilo vzrušením. Ještě nikdy takovou dobrodružnou cestu nepodnikl.

*Jak chladná rosa
cuchaná severákem
z hřebenů hor
padají k zemi mé slzy.
Nebo je zadržíte?*

Nařídil svým průvodcům, aby se chovali tiše a neupoutali nežádoucí pozornost spících venkovanů, a zatrnulo mu, kdykoli kopyta koní šlápla do mokřiny či potůčku, anebo se otřela o živý plot něčího domu. A přece někteří osadníci pocítili v polospánku pronikavou vůni, jejíhož pána (jak praví básník) *dosud nepoznali*.

Jak přijížděl blíž, vřely ho zdáli tóny půvabné hudby, i když zatím nedokázal určit, z jakých nástrojů pocházejí. Říkají, že Jeho Výsost princ

často takto krásně hraje, připomněl si. Sám ještě nikdy neměl nejmenší příležitost ho slyšet.

Opravdu přijel ve vhodnou chvíli! Uvědomil si to hned, když vstupoval dovnitř. Tenhle tón vydává zaručeně loutna *biwa* vyladěná ve stylu *óšiki*. Zcela obyčejný způsob hraní zněl v tomto prostředí velmi neobvykle a tóny zrozené v okamžiku uvolnění plektra byly neobyčejně čisté a lahodné. Hra na citerku *só no koto* byla tklivá a něžná.

Držel se stranou, tolik si přál se na chvíli zaposlouchat do hudby, ale tu se objevil jakýsi člen stráže, muž s chraplavým hlasem, který ho zřejmě zaslechl přijíždět.

„Jeho Výsost princ je zavřený ve své komůrce a medituje,“ poznamenal. „Hned oznámím váš příjezd.“

„Nesmíte ho rušit. Jistě si předsevzal, že se určitý počet dní postí na modlitbách. Budu zcela spokojen, když prostě sdělíte slečnám dcerám, jak jsem zklamán, že se z této cesty za jejich otcem, při níž jsem se tak dokonale promáčel, vrátím bez jediného viditelného úspěchu.“

Nepohledná tvář se náhle roztáhla k úsměvu.

„Jak je libo, pane,“ odpověděl a odešel.

„Počkejte ještě okamžik!“

Druhý generál ho zavolal zpět:

„Léta už slyším pověsti o tom, jak krásně hrají dcery Jeho Výsosti, a nyní je skvělá příležitost si je poslechnout.“

Nenajde se tu nějaký koutek nebo skulinka, kde bych se mohl na chvíli ukrýt a pozorovat je? Musel bych se stydět, kdyby přestaly hrát jen proto, že jsem je náhle překvapil.“

Druhý generál musel svým vystupováním i vzhledem oslnit každého, kdo byl tak beznadějně obyčejný jako tento muž.

„Hrají od rána do večera, pokud si jsou opravdu jisty tím, že je nikdo neuslyší, ale když přijede kdokoli z císařského města, třeba jen pouhý podomek, zmlknou a nevydají ani tón. Jeho Výsost málokdy někomu prozradí, že se zde skrývají ženy, přeje si, abychom to nikomu neříkali.“

Druhý generál se usmál: „To se mi na něm ale vůbec nelíbí. Pořád něco tají, a přitom ho lidé mají za vzor otevřenosti a poctivosti.“

Musíte mi pomoci. Nemám žádnou chuť flirtovat. Zajímalo by mne,

jak lidé tráví čas v takové končině. Určitě jsou ty dívky jiné než většina obyčejných žen.“

„Dobře, pane. Bylo by pošetilé, kdybych váš návrh odmítl.“

Zavedl druhého generála k plotu spletenému z bambusu, který odděloval zahrádku pod jejich okny od zbylé části zahrady. Služebníky druhého generála vzal pak do otevřené chodby na západní straně a přátelisky s nimi rozmlouval.

Generál pootevřel dveře, jež zřejmě vedly do prostoru za plotem, a v oparu prozářeném měsíčním svitem se před ním zjevila místnost se dvěma ženami, jež zde seděly za ponadzvednutými závěsy. Byla tu mladíčká služebná sedící na rohoži v tenkém pomačkaném šatu, vyzáblá a zjevně nesmírně prochladlá, a vedle ní ještě jedna starší služebná.

Před dámou částečně zakrytou sloupem ležela loutna *biwa* a ona si pohrávala s jejím plektem.

Náhle se rozzářil měsíc, který byl dosud skryt pod temnými mraky.

Bylo slyšet, jak mladší sestra říká: „Vidíte, tímto nástrojem můžete měsíc přivolat, i když to není vějíř.“

Vyhlédla ven. Její tvářička byla tak neobyčejně svěží a přitažlivá. Starší sestra vedle ní se právě sklonila nad svým nástrojem.

„Ano, určitým plektem lze prý přivolat zpět i zapadající slunce,“ poznamenala. „Ale kde vlastně berete tyhle nápady?“

Usmívala se a bylo vidět, že působí dojmem důstojnějším a hlubším...

„Promiňte, ale plektrum zasunuté pod strunami bývá přece někdy nazýváno Měsíc za mraky.“

To řekla starší sestra. Jejich nenucený rozhovor připadal druhému generálovi zajímavější než vše, co si dosud dokázal představit. Když slyšel, jak mladé šlechticny vypravují staré příběhy s podobnými výjevy, připadalo mu to svrchovaně nereálné, ale člověk přece občas využije takového úkrytu v zákoutí. Cítil, jak mu dívky rázem spoutaly srdce.

Mlha ale byla příliš hustá, neviděl je dost dobře. Kéž by měsíc ještě jednou vyšel!

Poté zřejmě někdo uvnitř ohlásil příjezd vzácného hosta, neboť závěsy byly staženy a všichni byli nyní ukryti uvnitř. Dívky tiše a pomalu mizely z dohledu. To druhého generála znepokojilo. Každé zašustění hed-

vábi v něm však vzbudilo nový pocit podivného oslnění prazvláštní elegancí, která ho velmi znepokojila.

Odplížil se od plotu a spěšně poslal pro vůz z císařského města. Hlídači přitom řekl: „I když jsem nepřišel ve správnou chvíli, mám radost a pociťuji značnou úlevu, že jsem se sem vůbec dostal. Sdělte prosím Jeho Výsosti císařskému princí, že tu na něho čekám. Ať vidí, jak těžkou cestu jsem kvůli němu vážil. Má roucha jsou promáčená, že bych je mohl ždímat.“

Muž odešel a předal vzkaz Jeho Výsosti.

Princovy dcery generálův příjezd značně překvapil. Styděly se, že možná zaslechl jejich poznámky, které rozhodně nebyly určeny cizím uším. S pocitem ostychu a nevole se snažily zakrýt následky své neobratnosti a ani si přitom nepovšimly, jak jim mezitím proniká do chřipí podivně sladká vůně jakéhosi milého parfému.

Žena, která měla podat zprávu o jeho příchodu, působila nesmírně nezkušeným dojmem. Proto se rozhodl jednat.

Pod příkrovem mlhy vyrazil vpřed a poklekl před závěsy na koleno. Dívky, jež zrály v tomto venkovském prostředí, nevěděly, co říci, ba ani nenašly odvahu nabídnout mu polštář, aby se posadil.

„Cítím se tady venku před závěsy poněkud trapně,“ prohlásil generál rozhodným tónem. „Nevážil bych cestu po neschůdných horských stezkách až sem jen z vrtošivého rozmaru a nepřeji si, aby mne někdo vítal tímto způsobem. Ale možná, když vás budu navštěvovat za takovýchto zrosených, uplakaných dní častěji, najdu u vás více porozumění.“

Dívky a jejich služebné nebyly schopny slova a téměř omdlévaly studem. Počínaly si tak neobratně, že nakonec nezbylo než dát vzbudit starší, zkušenější dámy, jež spaly ve vnitřních komnatách. To však chvíli trvalo a mezitím hrozilo, že šlechtic nabyde dojmu, že si s ním zahrávají.

„Jak s vámi máme rozmlouvat, když nás tomu nikdo nenaučil?“ oponovala starší sestra téměř neslyšně, i když tón jejího hlasu zněl přitom velmi vznešeně a elegantně.

„V tomto nepodařeném lidském světě je zvykem předstírat nevědomost o utrpení, o němž velmi dobře víme, ale je mi líto, že právě vy si počínáte tak nezúčastněně. Přitom bych řekl, že když máte rády společ-

nost jistého ušlechtilého a vzdělaného muže, měly byste také být schopny hlubokého porozumění pro vše, co vás obklopuje. Proto by bylo záhodno, abyste spravedlivě posoudily, zda city, které před vámi nedokáží skrýt, jsou opravdu hluboké.

Odmítáte mne snad jen proto, že se domníváte, že mi jde jen o obyčejnou milostnou aféru? I kdybyste mne nevím jak sváděly, věřte mi, mám pevnou vůli a nedám se. Však jistě dobře znáte mou pověst. Jak rád bych vám svěřil pár všedních tajemství z jednotvárného života, co teď vedu! A kdybyste mi víc důvěřovaly a pozvaly mne občas k sobě, rád vám pomohu od vašeho smutku a samoty.“

Mluvil velmi dlouho, ale dívky byly tak skromné, že skoro neodpovídaly. Raději postoupily své místo jiné, starší dámě, která se právě probudila a nyní učinila pár kroků do popředí. Žena promluvila velmi otevřeně.

„Ach ne,“ zvolala. „Což nevidíte, že takového urozeného pána nemůžete nechat pořád takhle sedět! Je na čase posadit ho za závěs... Jste tak mladé, že ani nevíte, koho máte před sebou!“

Prísrné výtky z důstojných úst staré dámy obě dívky hluboce zranily.

„Lidé opomíjejí Jeho Výsost našeho pána do té míry, že ho nepodporují už ani ti, kdo by přirozeně měli. Jsem slabá žena, ale za vaši mimořádnou oddanost jsem vám ze srdce zavázána. Rovněž obě mladé paní to nepochybně oceňují, jen nedovedou svou vděčnost dostatečně vyjádřit.“

Z jejího vzhledu byla patrná důstojnost vlastní osobám s vyšší hodností, i když v jejím vystupování působil poněkud rušivě nedostatečný odstup od hosta. Také měla pěkný hlas.

„Jsem rád, že jste přišla,“ řekl. „Již jsem si nevěděl rady. Jsem tak šťasten, že mi tyto mladé dámy rozumějí.“

Již zvolna svítalo a barvy předmětů počínaly být pomalu k rozeznání.

Dámy vyhlížející ze stínu svých zástěn ihned postřehly, že generálův skutku nenápadně volený všední a značně obnošený lovecký úbor je úplně promočený. Ovzduší v síni bylo nasycené vůní, která jako by ani nepocházela z tohoto světa.

Starší dáma, s níž generál před chvílí hovořil, se rozplakala:

„Možná vám to bude připadat dotěrné, ale mnoho let jsem se modlila za to, abych se s vámi mohla zamyslet nad smutným příběhem z vaší minulosti a vyprávět vám aspoň malou část toho, co se odehrálo. Proto mám velkou radost z tohoto okamžiku, který by mohl být odpovědí na mou modlitbu. Je to svrchovaně nevhodné, ale jsem zaslepena slzami tak, že nejsem mocna slova.“

Chvěla se a to ji prozradilo.

Mnohokrát již viděl a slyšel, že staří lidé hned pláčou, a přesto se stále tázal sám sebe, proč vlastně je tak silně dojatý.

„Už jsem tu byl mnohokrát,“ řekl, „ale nikdy jsem se ještě nesetkal s nikým, kdo by mne politoval jako vy teď, kdy jsem vážil sám a sám tuto dalekou cestu, než jsem sem konečně dorazil, skrz naskrz zmáčený rosou. Pokud je to, jak říkáte, šťastná příležitost, řekněte mi tedy všechno, co o tom víte.“

„Taková příležitost se už nikdy nevrátí, a i kdyby se jednou vrátit měla, nemohu jen tak žít ze dne na den. Jen jsem si přála, abyste věděl, že byla kdysi jedna žena, stará jako já. Zpráva, že Kodžidžú z paláce Třetí princezny zemřela, dorazila i k mým uším. Ale při mém stáří, kdy většina žen jejího věku, jež jsem tak dobře znala, již nežije, mi nezbylo než uchýlit se sem, a tak i když pocházím ze vzdálené provincie, sloužím zde už několik let. Asi jste nikdy neznal mého pána, staršího bratra vrchního rady z Vistáriové pláně, pana Duba Kašiwagiho, který zemřel jako velitel strážě palácových bran. Jistě jste ale už slyšel, jak si o něm lidé vypravují.“

Jako by to bylo včera, co zemřel. Jako bych stále ještě měla rukávy promáčené slzami z jeho pohřbu, a přitom se cítím jako ve snu, když spočítám všechna ta léta, co uplynula, než jste dorostl do svého dnešního věku.

Jmenuji se Ben a moje matka byla jeho chůva. Ve dne v noci jsem se o něho starala, a i když jsem bezvýznamná žena, občas mi svěřil věci, které sice neřekl nikomu jinému, ale jež si přitom nedokázal nechat pro sebe. Když se jeho nemoc zhoršila tak, že byl upoután na lůžko a umíral, povolal mne k sobě a svěřil mi různé věci, o nichž bych vám, pane, měla říci. Když jsem to téma načala, měla bych vyčkat vhodné chvíle, kdy budete mít více času, a dořici i zbytek. Mladé dámy jsou zjevně otřeseny

a pošťuchují se lokty, jako by si říkaly, že jsem již překročila všechny meze. Ovšem nemohu je za to kárat.“

Nakonec umlkla.

Druhý generál byl překvapen. Skoro jako kdyby tu řeč slyšel ve snu, nebo od ducha, který ji vychrlil prostřednictvím média. Ostatně tato řeč se týkala věcí, které jej vždy vzrušovaly a znepokojovaly, a proto probudila jeho zvědavost. Samozřejmě byli sledováni a nepůsobilo by jistě dojmem dobrých mravů, kdyby se starou ženou náhle pozdě v noci navázal obšírný rozhovor.

„Dost dobře vám nerozumím,“ řekl, „ale rád naslouchám vyprávění o událostech a časech dávno minulých. Řekněte mi tedy všechno. Až se udělá světlo, povšimnou si dámy, jak chatrný a potřísněný je můj šat. Nevím, jak bych se za to omluvil...“

Vstal ve chvíli, kdy sem jakoby z veliké dálky dolehly první údery zvonu k jitrním modlitbám. Na všem ležela hluboká mlha.

Upřímně litoval, že okraje osmera mračen, do nichž se tvrdošjně halily vrcholky hor, sestoupily do údolí a vcházely již i mezi něho a obě princezny. Pociťoval nyní k oběma mladým dámám ještě větší soucit než doposud. Které lidské bolesti či strasti by mohly být v těchto mlhavých končinách ušetřeny, říkal si. Není proto divu, že jsou tak zakřiknuté a bojí se lidí:

*„Pěšina za mnou
zmizela v ranním šeru
a nevím, jak zpět.
Dubový vrch přede mnou
dosud zakrývá mlha.“*

Cítím se tak sám,“ napsal na kus papíru a stále se neměl k odchodu. On, jemuž věnovaly závistivý pohled i bohaté dámy v hlavním městě, musel připadat i ženám zde jako nějaký zázrak.

Starší Ōigimi z opatrnosti, aby nevypustila z úst ani o slůvko víc, než musí, odpověděla stejně zdrženlivě:

*„Oblaka halí
křivolakou pěšinku
k vrcholům hor.
Otcův stín zůstal v údolí,
v chomáčcích podzimní mlhy.“*

Tiše vzdychala, každému jí muselo být upřímně líto. Nic z jeho okolí na něho příliš nezapůsobilo, i když celkově v něm zdejší prostředí vzbuzovalo soucit, avšak blížilo se ráno a on se velice trápil, že je dobře vidět.

„Lituji, že spolu nemůžeme mluvit déle,“ poznamenal, „neboť je mnohem více věcí, o nichž bych se rád něco dověděl, ale rozhodně si nebudu stěžovat, pokud se lépe nepoznáme. Dokud se mnou budete zacházet tak, jak byste zacházela s každým jiným, nezbyde mi než zoufat si nad tím, že mi asi vůbec nerozumíte...“

Přešel na západní okraj čelní stěny domu, na místo, jež pro něho hlídač předem upravil, tam usedl a oddal se teskným úvahám, když kterýsi sloužící poznamenal: „U jezu je velké pozdvižení. Všichni mají dojem, že jim nějak utekli pstruzi! Takový rozruch...“

Zdálo se, že sloužící se vyzná.

Po řece jezdily sem a tam neforemné čluny naložené až po okraj nasekaným roštím a dřívím. Je vidět, že se všichni snaží nějak si vynahrádit ušlý zisk. Byli vydáni na milost a nemilost rozmarům řeky. Jak se panu generálovi jejich postavy míhají před očima, hned tu a hned zas onde, uvědomí si, že jeho osud je neméně nejistý a vrtkavý.“

Proč bych si měl být jist, že pro mne bude tento svět bezpečnější a stálejší? Jen proto, že žiji v přepychu paláce hýřícího perlami a šperky?

To si říkal pokaždé, když míjeli jeho dům.

Požádal o kámen na roztírání tuše a poslal princezně báseň:

*Těž je vám smutno,
má paní z mostu v Udži?
Počkejte chvíli!
Jedu k vám přeřejemi,
vesla mé lodi pláčou...“*

„Vím, jste příliš zasněná,“ poznamenal nahlas a podal báseň hlídači, který se roztrásl zimou, až mu naskočila husí kůže.

Nevěděla si rady, byla si vědoma, že papíry jejich dopisů jsou navoněné pouze obyčejným, podřadným parfémem, a neskonale se styděla. Přesto však cítila, že musí odpovědět co nejdřív:

*„Přes řeku Udži
také jezdím den co den,
a můj převozník
má rukávy už dávno
zmáčené k rozpadnutí.“*

Strhne mne proud!“

Bylo to napsáno velmi pěkným písmem.

Jak milé, pomyslí si a zatoužil, aby mu napsala víc. Členové jeho družiny se rozplakali.

„Právě přijel vůz Jeho Výsosti,“ poznamenal generál a naléhal na muže, aby nasedli. Pak povolal hlídače a řekl mu, že než se princ vrátí, bude zpět. Svlékl si své promáčené šaty a převlékl se do jiných, pro něž dal poslat.

V myšlenkách se dosud zabíral tím, co mu ta stará žena řekla. Hluboko v mysli mu tanuly postavy dívek. Byly mnohem krásnější, než by si byl vůbec dokázal představit.

Odeslal dopis. Nebyl to ale list v milostném slohu a byl psán věcně, na tlustém kancelářském papíře. Jen štětec byl zvolen se zvláštním citem, který dodal jeho tahům jemný půvab.

„Možná jsem byl až příliš málomluvný. Ze strachu, abych neřekl něco, co bych neměl, řekl jsem bohužel asi méně, než jsem měl. Přesto bych rád uvěřil, že mi nyní umožníte, abych před vašimi závěsy seděl poněkud pohodlněji. Rád bych věděl, jak dlouho bude váš pan otec nepřítomen, a těším se, že se mi nějak podaří vyrovnat se se zklamáním nad tím, že nás od sebe odřízla mlha.“

Psal a psal, velmi přiměřeně a obratně. Poslem byl druhý velitel čestné stráže.

„Najděte někde tu starou dámu a dejte jí můj dopis,“ řekl.

Spolu s dopisem poslal také několik větších krabic na jídlo, uvnitř pečlivě rozdělených na přihrádky, a napadlo ho, že je naplní hedvábím, bavlněnými vycpávkami a podobnými užitečnými předměty.

Nazítí je zaslal do onoho chrámu, kde se věnoval pobožnostem Osmý princ. Princ by je mohl věnovat mnichům, které nedávná větrná smršť nepochybně značně postihla. Měl se vypravit na cestu dnes ráno, a ve své horské cele, v níž se cestou zastavil, tedy zanechal všechny ty teplé vycpávky, hedvábi a štóly a rovněž kompletní soupravy rouch pro mnichy zabývající se vysilujícím duchovním a tělesným cvičením.

Hlídač se ihned převlékl do nádherného loveckého úboru a vzal si na sebe i měkký noční šat z pěkného bílého hedvábi. Ten velmi intenzivně voněl, takže mu jej princ raději přenechal, ale hlídač si jej nedovedl správně obléci. Šat změnit mohl, ale tělo nikoli.

Darovaný oděv zdvořile vychvaloval, ale byl na něho trapný pohled, neboť všichni viděli, že tahle vůně se k němu nehodí. Nevěděl si s tím jemným šatem rady, tak se pokusil aspoň odstranit tu vůni, které se všichni vysmívali, ale šat byl parfémů druhého generála tak prosycen, že mu žádné praní nepomohlo.

Druhý generál byl potěšen literárními kvalitami odpovědi, kterou mu zaslala druhá princezna. A co se týče Jeho Výsosti císařského prince, řekli mu o dopisu druhého generála a dali mu ho přečíst.

„Co se vlastně stalo?“ otázal se princ. „Bylo by pošetilé, kdyby si nějak stěžoval. Je úplně jiný než ostatní mladí muži a dovedu si představit, že chápe, proč se o princezny starám. Však jsem mu také naznačil, co od něho očekávám po své smrti.“

Poděkoval za dary, jichž bylo víc, než se vešlo do komůrky jeho horské chýše...

Druhý generál zatoužil poznat princovu komůrku zblízka. Třetí princ Nió zatím mluvil, kudy chodil, o jedné své představě. O tom, že by pro něho bylo zvláštním požehnáním seznámit se s někým, kdo žije daleko odtud a má jiný pohled na věci a svět. Druhý generál se proto rozhodl přítele povzbudit, aby se těmto svým snům věnoval, a jednoho večera se za ním kvůli tomu vypravil.

Právě spolu rozmlouvali o nejrůznějších věcech, když se druhý generál zmínil o Osmém princovi, který žije v Udži, a potěšil Třetího prince, pana přednostu vojenského úřadu Nióa, vnuka pana Gendžiho, podrobným popisem toho, co tam jednoho rána viděl.

Však jsem věděl, že ho to bude zajímat, pomyslel si druhý generál Kaoru, který si povšiml přítelova vzrušení a vedl řeč dál způsobem, jehož cílem bylo zřejmě zvýšit účinek vyprávění.

„Říkáte, že vám princezna odpověděla?“ namítl podrážděně princ přednosta. „Proč jste mi její odpověď neukázal? Já bych to pro vás udělal.“

„Víte,“ odpověděl druhý generál, „já si dovedu dost dobře představit, že právě vy dostáváte nejrůznější dopisy, a přece mi do nich nedovolíte ani nahlédnout!“

Jak to, že někdo, kdo žije stranou světa v úkrytu jako poustevník, nedovolí jiným, aby se také potěšili mládím jeho dcer, a myslí si, že jsou na světě jenom kvůli němu?

Samozřejmě bych vám přál, abyste je spatřil i vy, jen si dost dobře nedovedu představit, jak byste se tam dostal. Co se týče dvornosti a flirtu, v tom nad námi vedou ti, kdo nejsou zatíženi hodnostmi a úřady, pro ty je na světě příležitost, co hrdlo ráčí! Však skrytých pokladů není málo.

Nepochybně existují ženy, které jsou přitažlivé a tráví svůj čas tajně v hlubokých úkrytech a v temných roklicích horských výšek. Léta jsem těmi dvěma dívkami trochu pohrdal, protože jsem si říkal, že s nimi musí být nuda, když je vychovává takový zbožný asketa odtržený od života, ale pokud jsou opravdu takové, jak mi připadaly v bledém šerosvitu luny, nelze je jen tak pominout. Ty jejich oči, to držení těla...

Opravdu, takové dámy mají všechny přednosti.“

Jeho Výsost císařský princ zahořel nelícenou žárlivostí i zvědavostí. Přitom zatoužil poznat i více z oněch zázraků, které tak vážně zasáhly muže, jemuž jsou obyčejné milostné svody zcela lhostejné.

„Buďte opatrný, když jde o takové poklady,“ varoval druhého generála a zoufal si nad tím, že jej jeho vysoké dvorské hodnosti tolik omezují.

Generál Kaoru tím byl pobaven.

„Co to říkáte? To jsou přece absurdní obavy. Za žádných okolností

nechci, aby mé srdce zůstalo spoutáno světskými záležitostmi. Proto se vyvaruji každého svodu a pomatení srdce. Musel bych se stydět, kdybych se neuměl přemoci a choval podobná nereálná přání.“

„Vaše projevy jsou opravdu řečnický skvost,“ rozesmál se princ přednosta Nió. „Jen jestli se umíte také tak nadlidsky ovládat při svém jednání.“

Avšak druhý generál byl ve svém nitru ještě více pod vlivem obratné mluvy oné staré dámy, až bezmála zapomněl, že právě mládí činí princezny tak přitažlivými.

Nadešel desátý měsíc a necelý týden poté se generál vydal do Udži.

„Tentokrát se musíte přijít podívat na jez,“ říkali mu lidé, ale on opáčil:

„Teď ne. Cítím se v těchto dnech špatně. Lidský život je jako jepice před večerem nebo jako bezmocný potěr pstruha. K čemu je všechna ta rybářská vášeň a shon? Nejlépe je jezu se vyhnout.“

Odmítl hlavně proto, že se jako obvykle chystal ve velké tajnosti na cestu do Udži za Osmým princem.

Vezli ho na lehkém vozíku z proutěného pletiva, který táhl býček. Byl oděn ve slavnostním úboru a nabíraných nohavicích, jež si nechal pro tento účel ušít z prostého, hrubého hedvábí.

Princ byl poctěn, že mohl generála přijmout, a pohostil jej místními specialitami. Po setmění přinesl lampu a požádal Mistra, aby mu vysvětlil smysl sůtry, kterou předtím četl. Vůbec nezamhouřil oči, protože od řeky vanul silný vítr a šustění listů svátých z korun stromů i hučení vody působilo děsivým dojmem.

Když se druhý generál ujistil o tom, že se blíží svítání, připomněl si jiné časné ráno a záměrně začal mluvit o hudbě.

„Když jsem tu byl naposled,“ řekl, „onoho jitra, kdy mne mlha zavedla na rozcestí, zaslechl jsem tak nádhernou hudební skladbu, že jsem od té doby víc a víc toužil slyšet ji znovu.“

„Poté co jsem se zřekl barev a vůní pomíjivého světa, zapomněl jsem i veškerou hudbu, jíž jsem se předtím naučil,“ odvětil princ a požádal, aby mu někdo přinesl *kin*.

„Určitě mi to nepůjde,“ řekl pak. „Ale možná si vzpomenu, až vás uslyším hrát.“

Požádal, aby generálovi přinesli loutnu *biwa* a přinutil hosta, aby ji od něho převzal.

Druhý generál Kaoru nástroj vzal a naladil jej.

„Nemohu ani uvěřit, že to je týž nástroj, který jsem tehdy, byť tak krátce, poslouchal. Vždy jsem se domníval, že celý zázrak spočívá pouze v tónech, které příslušný nástroj vyluzuje.“ Už ani nechtěl hrát dál.

„Jste tak nezdvorný. Jak by se mohla překrásná hudba donést až k vašemu sluchu? To je prostě neuvěřitelné.“

Princ počal hrát na *kin* a znělo to velice zajímavě. Vítr v piniích jej doprovázel.

Zpočátku předstíral váhání a klopýtání, a nakonec zahrál téměř dokonale celou jednu překrásnou skladbu.

„Překvapuje mne, že občas zaslechnu slabou ozvěnu tónů citerky *só no koto*. Je vidět, že obě princezny se učí hrát, ale už hodně dlouho jsem je neslyšel. Zřejmě si s tím nástrojem hrají, jak je napadne, vždyť jejich jediným doprovodem jsou myslím vlny na řece Udži. Však ta děvčata určitě nejsou schopna hrát ve správném rytmu.“

Princ poslal pro obě dcery, aby mu zahrály, ale ony odmítly. Druhý generál je předtím slyšel, jak hrají jen tak pro sebe, ale ony si byly jisty, že před jeho zkušeným uchem hned tak neuspějí. Rozhodně odmítaly a na princovy opakované výzvy, aby generálovi zahrály, odpovídaly chabými výmluvami. Druhý generál byl nesmírně zklamán.

Princ se poněkud styděl za svůj osamělý, a pro něho samotného velmi nepříjemný a bolestný životní styl.

„Když jsem je vychovával, doufal jsem, že místo jejich pobytu zůstane trvale utajeno,“ poznamenal, „ale nyní, když každý den může být můj poslední, jediné pouto, jež mi brání opustit tento svět, je pomýšlení na to, jak dvě princezny, které mají celý život před sebou, jsou odsouzeny k tomu, aby jej trávily v osamění a opuštěnosti.“

Druhý generál Kaoru si nevěděl rady s odpovědí.

„Neumím poskytnout opravdu dokonalou každodenní péči,“ poznamenal. „V každém případě bych vám však byl zavázán, kdybyste mne nepovažovali za cizího člověka.“

To, co vám slíbím, bude platit celý život, i když neznám dne ani hodiny.“

Princ jeho ujištění přijal s potěšením.

Když se pak odebral k ranním modlitbám, druhý generál oslovil onu starou dámu. Říkali jí paní Ben a jejím úkolem bylo na princezny dohlížet. Vyjadřovala se velmi přesně, vznešeně a uhlazeně, i když jí bylo již šedesát let.

Vyprávěla mu, jak byl pan Dub Kašiwagi stále smutnější a smutnější, až se z toho rozstonal a zemřel, a přitom bezmezně trpce plakala. Její vyprávění o časech dávno minulých by každého dojalo, říkal si pan Kaoru. Já sám jsem po léta netušil, jak to všechno začalo a co se vlastně stalo. Požádal jsem tedy Buddhu, aby celou záležitost vyjasnil. A jak zvláště, že se tak zřejmě náhle stalo, a to způsobem, který připomíná nějaký zázrak.

Nebyl s to potlačit slzy.

„Stále ještě žije někdo, kdo ví, co se doopravdy stalo,“ poznamenal. „Není možné, že tuto nebezpečnou a ponižující zvěst sdělil i dalším lidem? Něco takového jsem ještě neslyšel.“

„Upokojte se, pane, tyto věci známe jenom já a Kodžidžú. Já sama jsem nic z těchto věcí ani slůvkem neprozradila. Jsem bezvýznamná žena, ale sloužila jsem princezně ve dne v noci, a tak jsem přirozeně jednoho dne pochopila celou pravdu. A pan Dub všechny dopisy, které princezně posílal, svěřoval buď mně, nebo paní Kodžidžú. To já jsem jí nosila jeho psaní, i když to byl pro mne úkol nesnesitelně bolestný a obtížný.“

Posléze mi princezna svěřila i několik slov, pro která jsem se opravdu něco natrápila. Nemohla jsem to tajemství snést, a zároveň jsem doufala a prosila jsem v neutuchajícím proudu modliteb, abych je mohla někomu sdělit.

Nyní tedy konečně vím, že Buddha skutečně existuje. Musím vám něco ukázat. Vždycky jsem si říkala, že to je beznadějně a že bych ty dopisy mohla hned klidně všechny spálit, aby je nakonec někdo nevynešl, když já už mohu každou chvíli odejít z tohoto světa a zanechat je zde.

Pak jste začal navštěvovat Osmého prince a já jsem znovu nabyla odvahy modlit se za to, aby tento okamžik skutečně nadešel, což je ostatně osudový odkaz z minulých životů.“

Pak mu se slzami v očích vypravovala, jak se vlastně narodil.

„V rozruchu, který nastal kolem úmrtí výkonného vrchního rady se moje matka náhle rozstonala a zemřela, což pro mne znamenalo další těžkou ránu. Tak jsem nosila smuteční šat vistárieové barvy hned po dvou osobách. Pak mne jeden muž, který by vám pro svůj nízký stav jistě nestál za zmínku, požádal, abych ho doprovázela na cestě k břehům Západních moří, na ostrov Cukuši na Kjúšú. On tam zemřel a já se o deset let později vrátila do císařského města s pocitem, že všechno v císařském městě je nyní úplně jiné.

Od dětství jsem měla přístup do rezidence Jeho Výsosti Osmého prince díky tomu, že jsem z otcovy strany byla jeho příbuznou, ale jinak jsem na venkově již natolik upadla, že nepřipadalo v úvahu, že bych se mohla vrátit do společnosti.

Samozřejmě, měla jsem se asi obrátit na Její Veličenstvo druhou císařovnu Akikonomu na dvoře Jeho Eminence Reizeie, neboť jsem kdysi dlouho byla její věrnou služebnou, ale věděla jsem, že jsem se jí postupně odcizila, a přestala jsem tedy její dvůr vůbec navštěvovat. Změnila jsem se v onen povadlý strom hluboko v horách, jehož může k novému květu vzbudit jenom sám plamen lásky.

Kdy vlastně zemřela Kodžidžú? Z těch, kdo tehdy byli mladí, žije dnes málokdo... Tolik lidí, co jsem tak dobře znala, už odešlo. Nechápu, co já tu ještě dělám.“

Mluvila a mluvila jako poprvé, až nastal den...

„Dobrá tedy,“ řekl druhý generál. „Jistě bychom mohli dlouho vzpomínat na staré časy. Rád bych si o tom s vámi promluvil sám někdy jindy, na nějakém tichém místě, kde by nás nikdo neslyšel. Na ženu jménem Kodžidžú si nejasně vzpomínám, bylo mi asi pět let. Mám dojem, že náhle začala kašlat a zemřela. Nebýt našeho rozhovoru, nikdy bych nevzdal patřičnou úctu svému otci a zemřel bych v hříchu.“

Předala mu váček, do nějž byl zašit svitek nesčetných dopisů. Byly svinuty velmi pečlivě, aby zaujímaly co neméně prostoru, a zapáchaly plísní.

„Pane generále, buďte tak laskav a dejte ty dopisy spálit před svými očima. Tu sbírku shromáždil výkonný první rada a předal mi ji s tím, že

už nebude dlouho na světě. Doufala jsem tehdy, že až příště uvidím Kodžidžú, požádám ji, aby dopisy doručila adresátce, ale už jsem ji nikdy nespátřila, a tak tajemství lásky pana velitele Duba zůstalo smutným břemenem v mých rukou.“

Druhý generál se tvářil nezúčastněně a snažil se jen rychle ukrýt, co právě dostal. Přemýšlel, zda ona stařena a jí blízké dámy nepodlehly jen přirozené ženské touze po šíření vzrušujících pověstí a pomluv. Uvědomil si však, že taková pohnutka je velmi nepravděpodobná. Vždyť ta dáma nesčetněkrát přísahala, že tajemství nikomu jinému nesdělí.

Pojedl jen trochu rýžové kaše a běžné tvrdší povařené rýže. Včera byly v paláci všechny kanceláře zavřeny, byl půst, ale dnes je palác v běžném provozu. Nadešly chvíle potřebné k tomu, aby dohnal ztracený čas. Navíc chce dnes předložit rozsáhlý návrh modliteb za uzdravení První princezny, dcery excísaře Reizeie a první excísařovny paní Kókiden. Čeká ho tedy perný den.

Ujistil hostitele, že ještě dřív, než opadne poslední javorový list, bude opět zde. Princ byl potěšen: „Vaše občasná návštěvy vnesly trochu světla do temných zákoutí těchto hor.“

Jakmile generál dorazil domů, otevřel váček. Byl vyšívaný čínským brokátem a skvěl se na něm nápis: „Její Výsost Třetí princezna...“

Tenká proplétaná šňůrka několika barev byla svázána uzlem, který nesl osobní pečeť onoho muže, pana Duba! Generál rozvazoval uzel s krajním rozechvěním. Uvnitř byly dopisy na papírech různých barev a byly tam i odpovědi na Dubovy dopisy, asi pět listů od generálovny matky, Třetí princezny!

A někdy ke konci téhle sbírky milostných dopisů dostalo se jejich pisateli do ruky i několik listů papíru z dílny v provincii Mičinokuni, které teď byly pokryté zcela nečitelnými, pokroucenými a rozpitými znaky připomínajícími změť nahodilých ptačích stop.

Nebylo pochyb, že to psal těžce nemocný člověk. Zjevně se mu již nedařilo vyjít adresátce všechno z obsahu, který jí chtěl sdělit. Také doručit takové dopisy bylo zřejmě stále těžší. Při tom pomyslení však po ní zřejmě jen ještě více toužil, představoval si ji v úboru mnišky a plakal nad jejím osudem:

*„Smutné je zřít se
světa, jenž dále leží
před vaším zrakem,
smutnější je být duchem,
kterého nespátříte...“*

Na samý spodní okraj listu připsal: „Pravda, o mladičkový výhonek bambusu, o němž mám od vás tak skvělé zprávy, se již bát nemusím, a přece...“

*Dokud budu žít,
budu si stále hledět
mladičké pinie.
Kež snítka v šterbině skal
vyroste v mohutný strom!“*

Dopis byl dosti zmatený a náhle končil, jako by ani nebyl dopsán. Nahoře stálo jen: „Pro Kodžidžú.“

Papír, k němuž byly nyní přichyceny jikry karasího potěru, páchl stářím a plísni, ale písmena byla dosud jasná a zřetelná, jako kdyby to někdo napsal před chvílí, o skutečném smyslu těch slov nemohlo být pochyb. Že se to raději všechno neztratilo, říkal si v duchu pan Kaoru. Chvěl se po celém těle a trpěl víc, než snad kdysi trpěli dohromady odesílatel a příjemce těch dopisů.

Může se ještě někdy v lidském světě odehrát něco takového? Náhle toho vím příliš mnoho. Až příliš mnoho na to, abych mohl jít do císařova paláce a jen tak tam nastoupit do služby jako každý jiný den...

Matka byla také v paláci a musela se tvářit jakoby nic, stydlivě tajit, že ona, žena, recituje sútry. Jak to, že se přece jen vyradilo, co chtěla uzavřít hluboko ve svém srdci?

Generál marně tápal v bludišti pocitů a vzpomínek...

Ve stínu buku

Dvacátého dne druhého měsíce vykonal princ přednosta vojenského úřadu pouť do Hacuse. Ostatně, slíbil to Buddhovi již před mnoha lety, ale stále se nemohl odhodlat k tak dlouhé cestě. Nyní však měl ještě jeden cíl, který byl pro něj obzvlášť důležitý. Mohl se stát cestou v Udži. Ačkoli působilo zdánlivě pošetile, že jej přitahuje místo, o němž básník přiznává, že je považováno za odpudivé, což naznačuje i jeho název...

Nicméně jej provázely zástupy vyšších dvořanů a samozřejmě i jednotliví šlechtici, kteří se k němu rádi přidali. Nikdo nechtěl zůstat pozadu.

Za řekou stál rozlehlý výstavný statek ministra po pravici Júgiriho, zdědil jej po panu Gendžim ze Šesté ulice. Pan ministr Júgiri zde uspořádal hostinu pro poutníky a pro pana přednostu vojenského úřadu Nióa. Měl v úmyslu navštívit a pozdravit Osmého prince sám, až se bude princ přednosta vracet, ale úředníci z dvorního věšebního úřadu a z úřadu komoříků mu radili, aby se při této návštěvě zásadně držel stranou, což bylo pro Osmého prince veliké zklamání.

Téhož dne ovšem dorazil i druhý generál Kaoru a jeho návštěva, podstatně méně formálně omezená, Osmého prince naopak potěšila a povzbudila. Také si od ní slíboval, že se dozví víc o slavnosti na statku za řekou. Pan ministr byl zkrátka jako společník pro něho příliš vzdálený a vznešený.

Ministrovi synové – velký inspektor po pravici, druhý poradce, výkonný druhý generál stráže palácových bran, hlavní komoří nižší generál a hlavní komoří druhý velitel císařské stráže – přišli prince přednostu pozdravit. Všichni si jej nesmírně vážili.

U císařských Veličenstev se princ přednosta těšil nesmírné oblibě (jako možný následník trůnu) a je jen přirozené, že mu ani pan ministr,